

Activiteitenverslag

2020

INLEIDING

Dit verslag van het werkjaar 2020 bestaat uit twee delen: het eerste deel beschrijft de werkzaamheden van de Interministeriële Commissie voor Humanitair Recht (hierna: de 'Commissie' of de 'ICHR') tijdens het werkjaar; in het tweede deel wordt vooruitgekeken naar toekomstige activiteiten.

I. DE ACTIVITEITEN VAN DE COMMISSIE

1. Algemeen

De ICHR werd in 1987 opgericht en werkt onder de voogdij van de minister van Buitenlandse Zaken, die het grootste deel van de werkingsmiddelen van de Commissie ter beschikking stelt.

De Commissie heeft als belangrijkste opdracht na te gaan welke nationale maatregelen nodig zijn om het internationaal humanitair recht (IHR) uit te voeren, met name de Verdragen van Genève van 1949 en de Aanvullende Protocolen (aangenomen in 1977) inzake de bescherming van slachtoffers van gewapende conflicten.

Verder is de Commissie een permanent adviesorgaan van de regering op het gebied van de toepassing en de ontwikkeling van het internationaal humanitair recht. Aan die opdracht geeft ze invulling in de vorm van studiedagen, studies en verslagen, adviezen en voorstellen.

Ze fungeert ook als nationaal adviescomité voor de bescherming van culturele goederen, in de zin van Resolutie II van de Intergouvernementele Conferentie inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict, die op 14 mei 1954 in Den Haag werd goedgekeurd. Die opdracht werd officieel bevestigd bij koninklijk besluit van 22 juni 2016 tot wijziging van het koninklijk besluit van 6 december 2000 tot herinrichting van de Interdepartementale Commissie voor humanitair recht (*Belgisch Staatsblad*, 19 augustus 2016).

De Commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de eerste minister en de ministers van Buitenlandse Zaken, Defensie, Justitie, Binnenlandse Zaken, Volksgezondheid en

Ontwikkelingssamenwerking. De Gewesten en Gemeenschappen zijn op permanente basis uitgenodigd om deel te nemen aan de werkzaamheden.

Op grond van het koninklijk besluit van 22 juni 2016 werd ook de staatssecretaris voor Asiel en Migratie gevraagd een vertegenwoordiger in de Commissie aan te stellen. Sindsdien neemt ook het federaal parket, voor advies, deel aan de werkzaamheden van de Commissie.

Aan de vergaderingen van de Commissie nemen ook vertegenwoordigers van het Belgische Rode Kruis (Rode Kruis-Vlaanderen en Croix-Rouge de Belgique-Communauté francophone) deel.

Traditiegetrouw is het een hoge magistraat, aangewezen door de minister van Buitenlandse Zaken op voorstel van de minister van Justitie, die het voorzitterschap van de ICHR waarneemt. Mevrouw Lieve Pellens, federaal magistrate, neemt sinds 7 september 2016 het voorzitterschap van de Commissie waar.

Sinds haar hervorming in december 2000 en overeenkomstig het 'huishoudelijk reglement' van 6 november 2001, functioneert de Commissie hoofdzakelijk via de werkgroepen, die vraagstukken en problemen inzake de toepassing van het humanitair recht in kaart brengen en bestuderen en vervolgens voorstellen formuleren die ter goedkeuring worden voorgelegd aan de plenaire vergadering van de ICHR.

Sinds maart 2014 nemen de ambtenaren van de Directie Internationaal Publiek Recht (J3) van de Federale Overheidsdienst (FOD) Buitenlandse Zaken het secretariaat waar en vervult de heer Alexis Goldman de functie van secretaris.

Tijdens het werkjaar waarop dit verslag betrekking heeft, heeft de Commissie twee gewone plenaire vergaderingen gehouden¹. De vergaderingen vinden doorgaans plaats bij de FOD Buitenlandse Zaken in Brussel.

Van elke plenaire vergadering wordt een verslag opgemaakt dat alle leden van de Commissie krijgen toegestuurd (gewone leden, plaatsvervangers, deskundigen, ...). Voor de betrokken verslagperiode betreft het de verslagen 81 en 82. De werkgroepen brengen op de plenaire vergaderingen verslag uit over hun werkzaamheden en stellen eveneens een verslag op van hun vergaderingen.

Sinds de bekendmaking van het koninklijk besluit van 22 juni 2016 worden de jaarverslagen van de Commissie openbaar gemaakt en toegezonden aan de ministers die in de Commissie

¹ Door de COVID-19-pandemie heeft de ICHR in 2020 slechts twee keer vergaderd in plaats van de gebruikelijke vier vergaderingen: op 15 januari 2020 en op 23 oktober 2020.

zijn vertegenwoordigd, alsook aan het federale parlement en aan de parlementen van de Gemeenschappen en de Gewesten.

2. Activiteiten van de werkgroepen

2.1. Werkgroep 'Wetgeving'

De werkgroep 'Wetgeving' is belast met de voorbereiding van ontwerpen van voorontwerpen van wet, van koninklijke besluiten of van omzendbrieven over dossiers die de Commissie hetzij op verzoek van de regering, hetzij op eigen initiatief behandelt in het kader van haar opdracht als adviesorgaan van de regering op het gebied van internationaal humanitair recht.

Door de COVID-19-pandemie is de werkgroep niet samengekomen in 2020. Er werd in de plenaire vergadering dan ook geen enkel project ter goedkeuring voorgelegd aan de Commissie.

2.2. Werkgroep 'Communicatie'

De werkgroep 'Communicatie' wordt voorgezeten door de vertegenwoordigster van de eerste minister en heeft als taak de ICHR een grotere zichtbaarheid te geven. Deze werkgroep vergaderde één keer in 2020 (op 9 januari), vooral dan om de evaluatie van de procedure voor herziening van de werkdocumenten te voltooien en de krijtlijnen uit te zetten voor de opmaak van het eerste actieplan van de ICHR, maar ook om de zichtbaarheid en communicatie van de Commissie te bespreken.

2.2.1. Wetenschappelijke evenementen

De werkgroep voltooide, via zijn Voorzitster, de opmaak van de handelingen van de conferentie die plaatsvond op 25 april 2019, getiteld 'Oorlog in steden: op zoek naar concrete oplossingen voor de hedendaagse uitdagingen' en die werd georganiseerd in samenwerking met het Internationaal Comité van het Rode Kruis (ICRK), het Belgische Rode Kruis en het Belgisch Genootschap voor Internationaal Recht (BGIR).

Die handelingen zijn gepubliceerd in het 58e nummer van het *Tijdschrift voor Militair Recht en Oorlogsrecht* en er verscheen ook een artikel over op de website van de ICHR².

2.2.2. Zichtbaarheid van de ICHR

De website wordt verder bijgewerkt, zowel inhoudelijk als grafisch.

² <https://ichr.be/nl/conferentie-over-oorlog-steden-op-zoek-naar-concrete-oplossingen-voor-de-hedendaagse-uitdagingen>

2.2.3. Bijwerken van de werkdocumenten

Van 1987 tot 1997 heeft de Commissie belangrijk werk verricht door voor de betrokken ministers een inventaris op te stellen van de 47 nationale uitvoeringsmaatregelen die essentieel zijn voor een doeltreffende uitvoering van de vier Verdragen van Genève van 12 augustus 1949 en de twee Aanvullende Protocolen van 8 juni 1977.

Die werkdocumenten, die betrekking hebben op de nationale maatregelen ter uitvoering van het internationaal humanitair recht, zijn samengebracht in een compendium dat in 1997 werd gepubliceerd naar aanleiding van het tienjarige bestaan van de Commissie.

Sindsdien worden die documenten voortdurend herzien met, sinds 2015, als doel om per plenaire vergadering 5 fiches bij te werken.

Omdat die doelstelling in de praktijk moeilijk haalbaar blijkt, heeft de Commissie in 2019 de wens geuit om het proces bij te sturen en het nieuw leven in te blazen. Daartoe werden alle fiches overlopen om na te gaan of de aanbevelingen die erin werden geformuleerd geheel of gedeeltelijk werden verwezenlijkt, werden verwezenlijkt maar tegelijk blijvende verplichtingen vormden, of niet zijn gevolgd.

Dat voorbereidende werk heeft de hiaten blootgelegd, maar heeft ook aangetoond dat het herzieningsproces van de fiches zijn grenzen had en dat er nood was aan een duidelijke prioritering (met name per thema); de fiches moeten bovenal worden opgevat als werkinstrument om doelstellingen te realiseren, niet als een doeleinde op zich.

2.3. Ad-hocwerkgroep ‘Actieplan’

Naar aanleiding van het voorbereidende werk bij de herziening van de fiches heeft de Commissie tijdens haar plenaire vergadering van 15 januari 2020 beslist om haar strategische visie bij te schaven en de opmaak van haar allereerste actieplan toe te vertrouwen aan een ad-hoc werkgroep, die wordt voorgezeten door de vertegenwoordigster van de eerste minister.

Die werkgroep kwam in 2020 tweemaal samen (op 30 januari en op 19 februari) om de strategie en de doelstellingen van het actieplan te bepalen.

Er werd beslist om een actieplan voor een tijdspanne van 4 jaar op te stellen en om dat plan te koppelen aan de besluiten en verbintenissen die zijn voortgevloeid uit de XXXIIIe Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan, evenwel zonder zich daartoe te beperken.

Om het werk dat was geleverd tijdens de herziening van de fiches niet uit het oog te verliezen, werd ook geopperd om in het plan die fiches te vermelden die verband houden met de acties en om ze naar aanleiding daarvan ook bij te werken.

Het actieplan werd goedgekeurd tijdens de digitale plenaire vergadering van 19 oktober 2020 en is geënt op 7 algemene doelstellingen, die gespreid zijn over 4 jaar en acties met een termijn van 1 à 2 jaar omvatten:

1. Erop toezien dat de bescherming van cultuurobjecten, zoals die erkend wordt door het internationaal humanitair recht, wordt gewaarborgd;
2. Ernstige schendingen van het IHR bestraffen;
3. Erop toezien dat de bescherming van zorgpersoneel, zoals die erkend wordt door het IHR, wordt gewaarborgd;
4. Erop toezien dat het IHR wordt nageleefd bij het Belgische leger;
5. Werk maken van de verplichtingen die het IHR oplegt om het herstel van familiebanden te garanderen;
6. Externe samenwerkingen opzetten om de bevordering en eerbiediging van het IHR aan te moedigen;
7. De rol en activiteiten van de ICHR promoten.

Om het plan dynamisch te houden en te vermijden dat het op de achtergrond verzeilt, werd beslist om ernaar te verwijzen elke keer wanneer een agendapunt van een plenaire vergadering of werkgroep van de Commissie verband houdt met een van de acties uit het plan.

2.4. Werkgroep 'Internationale conferenties'

In 2020 heeft de werkgroep zich vooral toegelegd op het afronden van bepaalde verbintenissen die België en het Belgische Rode Kruis na de XXXIIIe Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan (2019) nog moesten aangaan, en op het meedelen van zijn besluiten aan de betrokken departementen met het oog op de follow-up ervan tegen 2023.

2.4.1. Afronding van bepaalde verbintenissen van de XXXIIIe Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan (9-12 december 2019)

Ter herinnering, aan de vooravond van de Internationale Conferentie hadden de overheden tijdens een CoorMulti-vergadering op 19 november 2019 al een hele reeks verbintenissen aangenomen die ook België binden. Andere verbintenissen die eerder besproken werden, moesten nog worden voltooid, en tot 31 december 2020 konden de leden van de Internationale Conferentie, als ze dat wensten, ook nog open verbintenissen ondertekenen.

Na de Internationale Conferentie werden nog zes andere verbintenissen gesloten en door de autoriteiten formeel goedgekeurd tijdens een digitale CoorMulti-vergadering op 20 maart 2020. Ze hadden betrekking op de volgende thema's:

- Protect the rights of children affected by armed conflicts (open verbintenis die België is aangegaan);
- Bekrachtiging van het vierde, vijfde, zesde en zevende amendement op het Statuut van Rome (officiële titel van de verbintenis: 'Ratification des quatrième, cinquième, sixième et septième amendements au Statut de Rome' - België);
- Trust in humanitarian action – Partnership for efficient and effective humanitarian aid (België/Belgische Rode Kruis);
- Nuclear weapons – Support for risk reduction measures and other confidence building measures (België/Belgische Rode Kruis);
- Strengthening the legal framework and increasing the respect for the protective emblems (België/Belgische Rode Kruis);
- Verantwoorde overdracht van wapens (officiële titel van de verbintenis: 'Transfert responsable des armes' - België/Belgische Rode Kruis).

Dat brengt het aantal verbintenissen dat België is aangegaan, individueel of met het Belgische Rode Kruis, dus op 17. Ze zijn opgenomen in de [databank van de 33se Conferentie](#), met de hulp van het Secretariaat en van de Permanente Vertegenwoordiging van België in Genève.

2.4.2. Verspreiding van de besluiten van de 33e Internationale Conferentie met het oog op de uitvoering ervan

De werkgroep heeft bepaald welke departementen verantwoordelijk zijn voor de follow-up van de resoluties en verbintenissen. Het heeft bovendien verschillende documenten opgesteld om de resultaten van de Internationale Conferentie mee te delen aan de departementen en om een optimale follow-up te garanderen van de beslissingen die onder hun bevoegdheid vallen: een samenvattend verslag over de resultaten van de Internationale Conferentie (context, debatten en inhoud van de resoluties, voornaamste gedachtewisselingen tijdens de commissies en de side-events); een voorstelling van de Internationale Conferentie met een toelichting van haar doelstellingen, uitdagingen en verloop; de lijst van verbintenissen en resoluties; een overzichtstabel van de departementen waarop de resoluties en verbintenissen betrekking hebben.

Aangezien er in oktober 2020 een nieuwe federale regering met volle bevoegdheid aan de slag ging en in december verschillende ministerkabinetten nog in opbouw waren, heeft het Secretariaat van de Commissie beslist om de begeleidende brieven en de documenten pas in januari 2021 op te sturen, om zo een betere follow-up van de beslissingen te verzekeren³.

Binnen het Europese netwerk van juridische adviseurs van de nationale Rode Kruis- en Rode Halve Maanverenigingen (de 'European Legal Support Group') is het voorzitterschap van de werkgroep ook begonnen met de formulering van een aantal concrete voorstellen voor activiteiten die de gezamenlijke verbintenis van de EU en haar lidstaten en de nationale verenigingen over het thema '*Strengthening compliance, promotion, dissemination and implementation of international humanitarian law (IHL)*' concreet moeten maken. Het voorzitterschap werd door het ICRK eveneens geraadpleegd met het oog op de uitwerking van een monitoringinstrument voor resolutie 1 '*Bringing IHL home: A road map for better national implementation of international humanitarian law*'. Die tool zou vanaf 2021 beschikbaar moeten zijn.

2.5. Werkgroep 'Culturele goederen'

Op 13 januari 2011 werd België partij bij het Tweede Protocol van 1999 bij het Verdrag van Den Haag van 1954 inzake de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict. Ter herinnering: naar aanleiding van die belangrijke stap en om de coördinatie van een Belgisch standpunt te verbeteren, met name in internationale vergaderingen over het thema bij de Unesco, wijzigde de Voorzitter van de werkgroep Culturele Goederen met de goedkeuring van de ICHR de samenstelling van de werkgroep om alle bevoegde overheden een passend mandaat en een passende vertegenwoordiging te geven. De nieuw samengestelde werkgroep kwam een eerste keer bijeen op 6 december 2011.

Het doel van de werkgroep is tweeledig:

- Op het Belgische niveau uitvoering geven aan het Verdrag van 1954 en de bijbehorende Protocollen, met bijzondere aandacht voor het opmaken van de inventaris van culturele goederen, zoals vereist in het Verdrag.
- De coördinatie waarnemen van het Belgische standpunt (federaal/Gewesten/Gemeenschappen) op de vergaderingen van de Hoge Verdragsluitende Partijen bij het Verdrag van Den Haag van 1954, de Partijen bij het Tweede Protocol van 1999 en van het Intergouvernementeel Comité dat bij het Tweede Protocol werd ingesteld.

³ De brieven werden op 22 januari 2021 naar de betrokken ministers gestuurd.

De COVID-19-pandemie heeft de activiteiten van de werkgroep in 2020 danig verstoord. Hij is niettemin tweemaal bijeengekomen om met name de volgende thema's te bespreken:

2.5.1. Statutaire Vergaderingen in het kader van het Verdrag van Den Haag van 1954 en de bijbehorende Protocollen

Tijdens de verslagperiode heeft de werkgroep:

- de follow-up verzekerd van de volgende vergaderingen, die in de week van 2 tot 6 december 2019 werden gehouden bij de Unesco (in Parijs):
 - o 13e vergadering van de Hoge Verdragsluitende Partijen bij het Verdrag van 1954 (2 december 2019)
 - o 8e vergadering van de Partijen bij het Protocol van 1999 (3-4 december 2019)
 - o 14e vergadering van het Comité 1999 (5 en 6 december 2019)
- de voorbereiding en follow-up verzekerd van de vergadering van het Bureau van het Comité van 23 september 2020 (de vergadering werd online gehouden, als waarnemer kon België het woord niet nemen);
- de vergadering voorbereid van het Comité voor de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict (op 10 en 11 december 2020). De Comitéleden waren daar fysiek op aanwezig (bij de Unesco in Parijs), de waarnemers (waaronder ook België) vergaderden mee op afstand.

België was op elk van die vergaderingen vertegenwoordigd en speelde dankzij de voorbereidingen van de werkgroep een sleutelrol.

De Belgische delegatie had van de werkgroep overigens het mandaat gekregen om de volgende denksporen te verdedigen:

- De hervorming van de richtsnoeren voor de toepassing van het Tweede Protocol mag de toegang tot een sterkere bescherming van culturele goederen niet bemoeilijken, maar moet die daarentegen bevorderen;
- Het Comité moet zich ook beraden over de monitoring van de bescherming van cultuurgooederen wereldwijd en over de formulering van aanbevelingen om die bescherming te versterken, in overeenstemming met zijn opdracht om de follow-up van en het toezicht op de toepassing van het Tweede Protocol (artikel 27, §1) te waarborgen.

Zo, en ondanks het waarnemersstatuut van ons land, werden toch heel wat Belgische voorstellen doorgespeeld door Comitéleden en ook aangenomen.

Het stemt ons ook tevreden dat het Comité is meegegaan met het voorstel van België – als alternatief voor de voorstellen van het Secretariaat (waar Unesco voor instaat) – om de zetels in het Comité voor de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict evenwichtig te verdelen. In de verschillende voorstellen van het Secretariaat waren immers zetels voorbehouden (ofwel een vast en gelijk aantal voor elke kiesgroep, ofwel een aantal per kiesgroep in verhouding tot de ratificaties), wat zou hebben geleid tot impasses of tot een Comité waarin niet alle 12 leden vertegenwoordigd zouden zijn (indien er bijvoorbeeld onvoldoende kandidaat-landen zouden zijn voor het aantal voorbehouden zetels). België had geopperd om aan elke kiesgroep die niet vertegenwoordigd is in het Comité een prioritaire, maar weliswaar niet voorbehouden zetel toe te wijzen. Stelt een land uit die kiesgroep zich kandidaat, dan wordt de prioritaire zetel toegewezen aan het land uit die groep dat de meeste stemmen krijgt. De overige zetels worden dan verdeeld volgens de normale procedure. Dat systeem biedt het voordeel dat elke kiesgroep zeker is van een zitje in het Comité, op voorwaarde uiteraard dat hij minstens één kandidaat voordraagt. Vervolgens wordt het Comité steeds integraal samengesteld. Tot slot kunnen er meerdere prioritaire zetels worden toegewezen als er meerdere groepen niet vertegenwoordigd zijn. De formule is dus flexibel .

Tot slot heeft het Comité een ad hoc subcomité opgericht, dat is samengesteld uit de Comitéleden en bevoegde deskundigen, en dat openstaat voor de partijen die niet zijn vertegenwoordigd in het Comité, in overeenstemming met artikel 11 van het huishoudelijk reglement. Dat subcomité zal, met de hulp van het Secretariaat, voorstellen opmaken en doorgeven over de toepassing van artikel 27(1)(c) van het Tweede Protocol en ook onder meer een mechanisme uitdenken om culturele goederen beter te beschermen bij een gewapend conflict, in het bijzonder bij hoogdringendheid. België wil zich er ten volle inzetten.

2.5.2. Project militaire opleiding voor deskundigen op het gebied van culturele goederen teneinde hen in het buitenland in te zetten

De werkgroep kwam in 2016 met het idee om een militaire opleiding te organiseren voor deskundigen op het gebied van culturele goederen, zodat ze in het buitenland kunnen worden ingezet. Met het oog daarop vonden vergaderingen plaats tussen de minister van Defensie, het Belgische Rode Kruis en de vertegenwoordigers van de eerste minister bij de ICHR.

Het project dat uit deze denkoefening voortkwam, resulteerde in 2017 in een opleiding ‘*Hostile Environment Awareness Training (HEAT)*’, op maat van deskundigen op het gebied van culturele goederen. De opleiding vond plaats van 29 mei tot 2 juni 2017 in de Koninklijke Militaire School (Brussel) en was vooral bedoeld om de deelnemers te laten kennismaken met

de basisbegrippen van het internationaal humanitair recht en met de specifieke regels voor de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict. Daarnaast waren er enkele modules over veiligheid en omgaan met stress in crisissituaties. Er werd gebruikgemaakt van een participatieve methode die theorie en praktijk bundelt door middel van oefeningen en simulaties. De modules werden gegeven door deskundigen van het ministerie van Defensie en van de Koninklijke Militaire School, een specialist op het gebied van het Verdrag van Den Haag van 1954, een vertegenwoordiger van de FOD Justitie en vertegenwoordigers van het Belgische Rode Kruis.

Deze gratis opleiding is het resultaat van een partnerschap tussen het Belgische Rode Kruis en het ministerie van Defensie. Het Belgische Blauwe Schildcomité hielp met het selecteren van de kandidaten voor deze opleiding. Het aantal deelnemers was immers beperkt tot 15. Ze hadden zeer uiteenlopende profielen: conservators-restaurateurs van kunstwerken, een jurist gespecialiseerd in het Verdrag van Den Haag van 1954, een politiemedewerker gespecialiseerd in kunstwerken, architecten gespecialiseerd in de instandhouding van het culturele erfgoed, doctors in de archeologie gespecialiseerd in het Midden-Oosten, een doctor in de kunstgeschiedenis gespecialiseerd in het Midden-Oosten en een geoloog gespecialiseerd in steenrestauratie.

De Unesco is op de hoogte gebracht van dit prachtige initiatief⁴, evenals het Internationaal Comité van het Rode Kruis⁵ en het Internationaal Blauwe Schildcomité⁶. De Unesco beschouwt het voortaan als een 'best practice'.

Op voorstel van de werkgroep heeft de Voorzitter van de ICHR in mei 2018 een brief gestuurd naar de minister van Defensie om deze opleiding op te nemen in de opleidingscatalogus van Defensie en ze vanaf 2019 om de twee jaar te organiseren. De minister van Defensie antwoordde in juli 2018 bevestigend en gaf zijn administratie de opdracht om de follow-up te verzekeren. Er zijn ook contacten gelegd om een nieuwe opleiding op te zetten.

In 2019 vonden verschillende vergaderingen plaats tussen de betrokken partners (Defensie, Belgische Rode Kruis, Blauwe Schild en ICHR) om in 2020 een nieuwe opleidingssessie te organiseren. Die sessie had van 15 tot 19 juni 2020 plaats moeten vinden in de militaire basis van Leopoldsburg.

Door de COVID-19-crisis moest het project helaas in de koelkast. Het is uitgesteld naar 2021 en zal vermoedelijk ergens in het tweede semester plaatsvinden.

⁴ Op 21 november 2017

⁵ Op 28 mei 2018

⁶ Op 3 januari 2018

Op basis van de evaluatie van de editie van 2017 zal het programma worden herwerkt om het gebruik van e-learning instrumenten voor het theoretische gedeelte te bevorderen en om meer aandacht te besteden aan praktijkoefeningen in het fysieke gedeelte.

Bovendien wordt momenteel nagedacht over de organisatie van bijscholingen, zodat de kennis van de opgeleide personen regelmatig kan worden opgefrist, bijgewerkt en ze op de lijst van deskundigen kunnen blijven staan die klaar zijn om op missie te kunnen vertrekken.

2.5.3. Andere thema's die de werkgroep heeft behandeld

Tijdens elke vergadering komen verschillende punten aan bod. Dit waren de meest opmerkelijke:

- De situatie in Nagorno-Karabach

Gelet op de onrust over het cultureel erfgoed in het conflict tussen Azerbeidzjan en Armenië, heeft de werkgroep de situatie op de voet gevolgd en bij de Unesco en het Blauwe Schild inlichtingen ingewonnen over de acties die zijn ondernomen.

- De bescherming van het culturele erfgoed als vredes- en veiligheidscomponent in het externe optreden van de Europese Unie

De werkgroep besprak met grote interesse de denkoefening die binnen de Europese Unie gaande is om de bescherming van cultureel erfgoed in te bedden als vredes- en veiligheidscomponent in het externe optreden van de Europese Unie. Er is contact geweest tussen de Voorzitter en Buitenlandse Zaken om de Permanente Vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie te wijzen op het bestaan van de werkgroep en toe te lichten op welke manier hij van nut kan zijn voor die Permanente Vertegenwoordiging.

- De oproepnota van het ICRK over het project rond capaciteitsopbouw op het gebied van de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict (2021-2024):

De werkgroep besprak de strategische doelstellingen die het ICRK had voorgesteld, om het bij te staan in zijn inspanningen om de bescherming van culturele goederen onder de aandacht te brengen en de handhaving van de belangrijke regels van het internationaal humanitair recht op het terrein te versterken, alsook om te bekijken waar België financieel kan bijdragen.

- De acties van het Belgische en internationale Blauwe Schild

De vertegenwoordigers van het Belgische Blauwe Schildcomité, en ook van leden zoals ICOMOS⁷ en ICOM⁸, berichten zowel op Belgisch als op internationaal niveau over het laatste nieuws van hun organisatie, wat de activiteiten en het denkwerk van de werkgroep enorm verruimt.

- Bijdrage aan de bevraging van de Europese Commissie over de toepassing van richtlijn 2014/60/EU van 15 mei 2014 betreffende de teruggave van cultuuroederen die op onrechtmatige wijze buiten het grondgebied van een lidstaat zijn gebracht, voor de periode 2015-2019 - Vraag in verband met de resolutie van het Europees Parlement van 17 januari 2019 over grensoverschrijdende vorderingen tot restitutie van in oorlogen en gewapende conflicten buitgemaakte kunstwerken en cultuuroederen (2017/2023(INI)):

De werkgroep heeft een aantal suggesties gedaan over de punten waar dieper op moet worden ingegaan om culturele goederen beter te beschermen tegen plundering en illegale handel. Zo kan het nuttig zijn om er meer aandacht aan te besteden in het onderwijs en ook de bewustwording erover aan te wakkeren (voorstel om een opleiding internationaal humanitair recht op te richten die dient als aanvulling op de bestaande opleidingen over de bestrijding van de illegale handel van cultuuroederen, die bestemd zijn voor cultuurerfgoed experts en vertegenwoordigers van de betrokken autoriteiten).

2.6. Werkgroep “Verspreiding”

Een van de onderwerpen die eerder werd besproken in het kader van deze werkgroep, was de mogelijkheid om te onderzoeken of de samenwerking tussen de Commissie en de universiteiten kan worden versterkt. Om de verwachtingen/wensen van de verschillende departementen beter in kaart te brengen met betrekking tot deze samenwerking, werd in november 2020 een bevraging uitgestuurd naar de leden van de werkgroep. De resultaten van deze bevraging zullen worden besproken tijdens de bijeenkomst van de werkgroep in januari 2021.

2.7. Werkgroep ‘Nationaal Inlichtingenbureau’

De werkgroep 'Nationaal Inlichtingenbureau' is in 2020 niet bijeengekomen.

⁷ International Council on Monuments and Sites

⁸ International Council of Museums

2.8. Ad-hocwerkgroep ‘nationaal normatief kader voor de organisatie en bescherming van medische zorgen in noodsituaties’

In maart 2018 richtte de ICHR een ad-hocwerkgroep op die zich specifiek bezighoudt met de analyse van het Belgische nationale normatieve kader voor de organisatie van de gezondheidszorg en de bescherming van het medische personeel, de vervoersmiddelen en infrastructuur in noodsituaties, waaronder gewapende conflicten. Het doel van dat initiatief is uitvoering te geven aan de verbintenis ‘*Gezondheidszorg in gevaar - Versterking van het nationale normatieve kader*’ (SP320116), zoals gezamenlijk aangenomen door België en het Belgische Rode Kruis op de XXXIIe Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan in 2015. Sindsdien hebben België en het Belgische Rode Kruis opnieuw uiting gegeven aan hun ambitie om de analyse en de uitbouw van het nationale rechtskader voor de bescherming van de gezondheidszorg voort te zetten, door de verbintenissen ‘*Protecting humanitarian and medical personnel*’ (samen met de EU en haar lidstaten en met een aantal nationale Rode Kruisverenigingen) en ‘*Strengthening the legal framework and increasing the respect for the protective emblems*’ aan te nemen tijdens de XXXIIIe Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan (2019).

Deze werkgroep heeft als belangrijkste taken het analyseren van het bestaande nationale normatieve kader voor de bescherming van zorgverstrekking en het vaststellen van mogelijke wet- en regelgeving die moet worden versterkt of aangenomen in het licht van de conclusies en aanbevelingen van de internationale workshop die op 29-31 januari 2014 in Brussel is gehouden over ‘*Domestic Normative Frameworks for the Protection of the Provision of Health Care*’. Ter herinnering: deze workshop werd georganiseerd door het ICHR, het ICRK en het Belgische Rode Kruis in het kader van het ICRK-initiatief ‘Health Care at Risk’.

Er werden verschillende thema's voor analyse geïdentificeerd: de organisatie van dringende medische hulpverlening en toegang tot medische zorgen; bescherming van gewonden en zieken; identificatie en bescherming van militair en civiel medisch personeel; identificatie, lokalisatie en bescherming van militaire en civiele medische infrastructuur; identificatie en bescherming van militaire en civiele medische voertuigen; gebruik en bescherming van emblemen; ethiek van de medische zorg en medisch beroepsgeheim; en strafrechtelijke, disciplinaire en administratieve sancties. Voor elk thema zullen opmerkingen en eventuele aanbevelingen over het bestaande nationale rechtskader worden geformuleerd.

De werkgroep bestaat uit vertegenwoordigers van het Belgische Rode Kruis en de volgende departementen: de FOD Volksgezondheid, het ministerie van Defensie, de FOD Justitie en de FOD Binnenlandse Zaken.

In 2020 boekte de werkgroep geen noemenswaardige vooruitgang. Het voorzitterschap maakte een stand van zaken op van de inzameling van nationale wet- en regelgevende bronnen die van toepassing zijn op de identificatie en bescherming van zorgpersoneel, om er een vergelijkende analyse van te maken tegen het licht van de internationale rechtsbepalingen inzake internationale mensenrechten en internationaal humanitair recht. Verder is het voorzitterschap ook gestart met een analyse van de wet van 1956 tot bescherming van het embleem om zo binnen de werkgroep een evaluatie te maken, op grond van de verbintenis die is aangegaan op de XXXIIIe Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan. De werkgroep zal zijn analyse van het wet- en regelgevend kader in 2021 hervatten.

3. Andere activiteiten van de Commissie of van haar leden buiten de werkgroepen

Buiten de werkgroepen ondersteunde de Commissie of een aantal van haar leden bepaalde activiteiten:

- Deelname van de leden van de ICHR aan het Wetenschappelijk Comité van het Studiecentrum voor Militair Recht en Oorlogsrecht om thema's voor te stellen en steun te verlenen voor bepaalde studiedagen, in het bijzonder die van 20 februari 2020 over "de bescherming van burgers in gewapende conflicten".
- Opleiding internationaal humanitair recht voor stagiairs van de buitenlandse carrière van de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.
- Deelname van de leden van de Commissie aan de jury van de Frits Kalshoven Competition on International Humanitarian Law, die mede door Rode Kruis-Vlaanderen wordt georganiseerd.

II. VOORUITZICHTEN

De Commissie zet de activiteiten in de permanente werkgroepen voort en blijft de driemaandelijke plenaire vergaderingen organiseren. Daarnaast zal ze ook verschillende evenementen organiseren of voorbereiden in 2021.

- Follow-up van de resoluties en van de verbintenissen die België op de XXXIIIe Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan (2019) is aangegaan:
 - o De verschillende departementen zullen, met de steun van de ICHR-werkgroep, de besluiten van de Internationale Conferentie opvolgen. Ze zullen een opvolgingsdocument voorbereiden dat handelt over de actiepunten die aan de besluiten zijn gekoppeld en dat rekening houdt met het actieplan 2020-2023 van de Commissie, waarvan de doelstellingen zijn gebaseerd op de uitkomst van de Internationale Conferentie.
 - o Bovendien is het voorzitterschap van de werkgroep van plan een ontwerpdocument over de resultaten van de 33^e Conferentie op te stellen die dan op de website van de Commissie kan worden gepubliceerd om zo de werkzaamheden uit te dragen die de Commissie in verband met de voorbereiding en de opvolging van de Conferentie verricht.
- Deelname aan de vergadering rond de vrijwillige rapporten over de nationale tenuitvoerlegging van het internationaal humanitair recht, die Zwitserland en het ICRK in juni 2021 organiseren.
- Deelname aan de 5e universele vergadering van de nationale IHR-commissies, die het ICRK in december 2021 organiseert.
- Deelname van België aan de 16e vergadering van het Comité voor de bescherming van culturele goederen in geval van een gewapend conflict en de vergaderingen van zijn Bureau (met het statuut van waarnemer).
- Publicatie van de informatieve brochure over de bescherming van culturele goederen in België.

- Follow-up van het vierjarig actieplan 2020-2023 van de Commissie, dat is afgestemd op, maar niet is beperkt tot de follow-up van de resoluties en de verbintenissen die tijdens de XXXIIIe Internationale Conferentie van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan (Genève, december 2019) zijn aangegaan.
- De verdere bijwerking van de documenten betreffende de nationale uitvoeringsmaatregelen van het internationaal humanitair recht en de follow-up ervan, afhankelijk van de prioriteiten die in het vierjarig actieplan zullen worden vastgelegd.
- De verdere actualisering van de website van de Commissie.
- Publicatie van de brochure over internationaal humanitair recht voor beleidsmakers, opgesteld door het Belgische Rode Kruis (Rode Kruis-Vlaanderen en Croix-Rouge de Belgique-Communauté francophone) met raadpleging van de leden van de Commissie.